

- володів навичками пошуку необхідного Web-ресурсу;
- вмів адаптувати Web-ресурс до конкретних освітніх цілей;
- був здатний аналізувати і оцінювати педагогічну ефективність Web-ресурсу.

Список використаної літератури

1. *Ефименко В. Н.* Педагогические основы разработки проект-программы информационной среды высших учебных заведений. Информационные технологии в образовании. URL: <http://www.ito.su/2002/IV/IV-0-136.html> (дата звернення: 18.12.2020)
2. *Siemens. G.* (2006). Knowing knowledge. KnowingKnowledge.com Electronic book. www.knowingknowledge.com
3. *И. К. Сиротина, С. И. Березюк, А. В. Фалей.* Создание интерактивной образовательной среды средствами Web-технологий <http://elib.bsu.by/handle/123456789/52259>

Юлія ПЕРЕБИЙНІС

СТВОРЕННЯ ВІДКРИТОГО ІНШОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРАВА ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку людства, що йменується суспільством знань, або постіндустріальним чи інформаційним суспільством, соціальний досвід та знання передаються через формальну, неформальну чи інформальну освіту чи завдяки їх поєднанню. Стрімкі зміни, викликані науково-технічним прогресом, призводять до трансформації простору реалізації освітнього досвіду сучасної людини [1, с. 76]: він розширюється через збільшення кількості освітніх можливостей, стає неперервним через зміну концепції «Освіта на все життя» на концепцію «Освіта впродовж життя» [2, с. 188] й наповнюється різними освітніми послугами.

Змінюються й вимоги на ринку праці до професійних якостей працівників, зокрема спеціалістів у галузі права, оскільки, крім якісної освіти, досвіду роботи, soft skills, роботодавець все частіше указує на необхідність наявності у фахівця готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування, основною передумовою формування якої є створення у ЗВО відкритого іншомовного комунікативного середовища. Це пояснюється тим, що наразі сучасний університет, зокрема юридичний, має не просто передавати фахову інформацію, а випускати бакалавра права, здатного до вільної комунікації іноземною мовою як усно, так і письмово, позаяк здатність до професійної діяльності в іншомовному середовищі є однією з основних компетентностей фахівця у цій галузі [3, 2011].

Актуальність функціонування у складі освітнього середовища сучасного університету відкритого іншомовного комунікативного середовища підкреслюється у дослідженнях І. Клак, О. Петрової, Н. Сорокіної, Л. Смовженко, Н. Спичко, Г. Саглам, П. Салі та ін. Наголошується, що воно передбачає організацію освітньої діяльності у формі комунікації, значущої для її суб'єктів, що призводить до умотивованого «використання мови як засобу мовленнєвої взаємодії у професійній сфері спілкування і максимально наближає навчальну діяльність <...> за метою, формою, засобами її виконання до реальних умов комунікації» [4, с. 66]. Саме відкрите іншомовне комунікативне середовище дає можливість якісніше викладати і вивчати іноземну мову за правознавчим спрямуванням в умовах наближеної до реальної комунікації на професійну тематику при залученні сучасних педагогічних технологій як в аудиторії, так поза нею, у тому числі ураховуючи й вимогу сьогодення – комбіноване (змішане) чи навіть дистанційне навчання в умовах пандемії. Постійна інтерактивна взаємодія суб'єктів освітньої діяльності на заняттях з іноземних мов забезпечує уміння

майбутнього юриста декодувати іншомовну інформацію, творчо її застосування на практиці і відповідно виконувати професійні завдання, співпрацюючи із зарубіжними колегами [5, с. 47-48]. Не менш важливим є таке середовище і для посилення внутрішньої мотивації студентів, особливо зважаючи на значну кількість самостійної роботи, яку вони мають виконувати.

При цьому акцент зміщується з роботи переважно з іншомовними фаховими текстами, керуючись граматико-перекладним методом, який, хоч морально застарів ще кілька десятиліть тому, однак ще використовується у системі ЗВО, на користь комунікативно-діяльнісного підходу, що сприяє формуванню у майбутніх бакалаврів права низки компетентностей, основною з яких є комунікативна, тобто здатність розуміти і вільно продукувати іншомовні висловлювання, зважаючи на мету і ситуацію спілкування. Не менш важливими є й інші компетентності, що виробляються за таких умов у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням: лінгвістична, лінгвокраїнознавча, соціокультурна, дискурсивна, методична та професійна [6, с. 30-31].

Оскільки все частіше процес здобуття студентами перерахованих компетентностей спостерігається в умовах комбінованого навчання, науковцями розглядається й категорія «інформаційно-комунікативне середовище» [4; 7], яке визначається як сукупність сучасних за змістом засобів, прийомів, методів, технологій навчання у поєднанні зі спрощенням доступу до мережевих освітніх ресурсів, а також характеризується продукуванням мультимедійних освітніх продуктів, які забезпечують додаткові можливості для інтерактивної роботи [7, с. 16].

Погоджуючись із думкою Н. Спичко [8, с. 13-15] стосовно структури ефективного освітнього середовища для навчання англійської мови, ми також уважаємо, що відкрите іншомовне комунікативне середовище являє собою чотирикомпонентну систему, до якої входять її суб'єкти (студенти і викладачі іноземної мови) та ще три складники: соціальний (викладачі інших навчальних курсів, студенти інших академічних груп, носії мови, задіяні до освітнього процесу); просторово-предметний (засоби навчання (підручники, навчально-методичні посібники, аудіовізуальні матеріали тощо)) та технологічний (обрані педагогом форми і режими роботи, прийоми і технології навчання, стилі викладання і навчання).

Моделювання досліджуваного середовища передбачає дотримання низки вимог до його структурних елементів. Зокрема, важливим є урахування попереднього досвіду суб'єктів – здобувачів освіти, опора на який забезпечує неперервність освітнього процесу. При цьому має бути забезпечена індивідуальна освітня траєкторія, що передбачає формування їхньої здатності до усвідомленого й відповідального вибору механізму самовизначення, самоорганізації та самореалізації [9, с. 103]. Зазначимо, що у сучасних умовах необхідність диференціювання та індивідуалізації у освітній діяльності полегшується завдяки застосуванню у ній сучасних засобів комунікації (електронної пошти, соціальних мереж, освітніх інтерактивних мереж). Зважаючи ж на той факт, що іноземна мова за професійним спрямуванням переважно вивчається на першому курсі, інший суб'єкт цього середовища – викладач іноземної мови – у процесі педагогічного спілкування має сприяти виробленню у студента відчуття його суб'єктом освітнього середовища університету загалом і відкритого іншомовного комунікативного середовища зокрема. Йдеться про розуміння ним мети освітньої діяльності та засобів її досягнення, уміння самостійно її організувати. До того ж, І. Зімня наголошує, що завданням педагога є і формування світогляду першокурсника, прищеплення суспільних цінностей завдяки ставленню до нього як до соціально зрілої особистості [10, с. 185-186].

Виконання вимог до соціального складника сприяє більшій когерентності діяльності викладачів з метою організації аудиторної та, що не менш важливо, позааудиторної роботи, адже іншомовне комунікативне середовище формується й у процесі спілкування зі студентами під час підготовки та проведення засідань

різноманітних гуртків, дискусійних груп, конкурсів, вікторин тощо. Окремо варто виділити таку вимогу, як залучення до формування іншомовного середовища носіїв мови. Найчастіше ними виступають представники Корпусу миру США, однак, на жаль, далеко не всі юридичні університети можуть виконати цю вимогу, тому задля максимального наближення досліджуваного середовища до природного слід долучати студентів до спілкування з носіями мови у відповідних соціальних мережах, заохочувати їх до відвідування клубів спілкування іноземними мовами при обласних універсальних наукових бібліотеках та ін. Важливою є і наявність міжпредметних зв'язків, особливо створення можливості відвідування студентами лекцій іноземною мовою запрошених викладачів юридичних дисциплін та практичних працівників, що володіють іноземними мовами. Оскільки зовнішня взаємодія суб'єктів освітньої діяльності значним чином впливає на формування відкритого освітнього середовища юридичного університету загалом і відповідно іншомовного комунікативного середовища у його складі, не можна переоцінити роль міжнародної співпраці, як-от академічні обміни, зарубіжне стажування, участь у міжнародних проєктах, пов'язаних із науково-дослідницькою діяльністю тощо.

Просторово-предметний складник аналізованого середовища має вирізнитися ретельним відбором сучасних підручників, інших навчально-методичних матеріалів, у тому числі й автентичних, дотичних до майбутньої професійної діяльності. Вони мають бути цікавими і розвивати пізнавальну активність, творче мислення, дослідницькі навички, самостійність здобувачів освіти. Принцип наочності навчального процесу передбачає і обов'язкове залучення технічних засобів навчання.

Вимоги до технологічного компонента пов'язані з вибором викладачем іноземної мови саме таких прийомів і технологій навчання, що б відповідали особистісно-орієнтованій парадигмі освіти, створювали сприятливий мікроклімат, у тому числі й посилювали внутрішню мотивацію студентів, трансформуючи їхнє налаштування на навчання через так зване «мислення зростання» (*growth mindset*) [11, с. 260; 12, с. 234-238]. Не можна недооцінити й особистої зацікавленості здобувачів освіти у формуванні їхньої готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування, якій сприяє продуктивна комунікативна взаємодія, пов'язана із майбутньою діяльністю, взаємоповага у колективі тощо.

Таким чином, створення відкритого іншомовного комунікативного середовища є передумовою формування готовності майбутніх бакалаврів права до спілкування на фахову тематику. Його моделювання передбачає дотримання низки вимог до відповідних структурних елементів (суб'єктів, соціального, просторово-предметний і технологічного складників), що у свою чергу сприяє повнішій реалізації когнітивного і творчого потенціалу як здобувачів освіти, що опановують іноземну мову за професійним спрямуванням, так і викладача, що у результаті призводить до підвищення продуктивності освітньої діяльності у юридичному університеті.

Список використаної літератури

1. Менг Т. В. Средовой подход к организации образовательного процесса в современном вузе / Т. В. Менг // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2008. – № 52. – С. 70-83.
2. Лук'янова Л. Неперервна освіта впродовж життя: історичний огляд, сучасні реалії / Л. Лук'янова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2015. – №2 (15). – С.187-192.
3. Рижиков В. С. Зміст та складові професійної підготовки майбутніх юристів відповідно професіограми / В. С. Рижиков // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_2_10
4. Сорокіна Н. В., Смовженко Л. Г. Створення професійно спрямованого навчального іншомовного інформаційно-комунікативного середовища для майбутніх учителів-філологів / Н. В. Сорокіна, Л. Г. Смовженко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – Том 66. – № 4. – С. 65-77.

5. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів засобами іноземної мови у фаховій підготовці: [монографія] / Д. І. Демченко. Х.: Видавець Іванченко І. С., 2014. – 213 с.
6. Образцов П. И., Иванова О. Ю. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов: Учебное пособие. Под ред. П. И. Образцова / П. И. Образцов, О. Ю. Иванова. Орел: ОГУ, 2005. – 114 с.
7. Петрова Е. О. Формирование готовности студентов к профессионально ориентированному иноязычному общению в образовательной среде вуза: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Е. О. Петрова. Красноярск, 2017. – 25 с.
8. Спичко Н. А. Проектирование эффективной образовательной среды при обучении английскому языку на 1 курсе педагогического вуза (грамматический аспект, факультет английской филологии): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н. А. Спичко. М., 2006. – 32 с.
9. Краснощак І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації / І. П. Краснощак // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2008. – № 60. – Том 1. – С. 101-107.
10. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. / И. А. Зимняя. М. : Издательская корпорация «Логос», 2000. – 384 с.
11. Blackwell, Lisa S., Trzesniewski, Kali H., & Dweck, Carol Sorich. Implicit Theories of Intelligence Predict Achievement Across an Adolescent Transition: a Longitudinal Study and an Intervention. *Child Development*, January/February 2007, Vol. 78, Number 1, pp. 246-263.
12. Dweck, Carol S. *Mindset: The New Psychology of Success*. New York: Ballantine Books, 2007. 320 p.

Тетяна БОНДАРЕНКО

КОМП'ЮТЕРНА ОСВІТА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Сьогодні вимагає висококваліфікованих спеціалістів в усіх галузях життя, професіоналів своєї справи, що гідно представляють країну на світовому ринку праці. Не може стояти осторонь і освітня сфера, що є рушієм і сподвижником для усіх інших галузей, базисом формування знань. Зважаючи на це, освітня система, а відповідно і кожен учитель, повинен навчити випускника використовувати здобуті знання на практиці для розв'язання різних проблем; адаптувати і змінювати навички та вміння відповідно до конкретної ситуації; навчатися протягом життя, аналізувати, групувати, співставляти, порівнювати, критично осмислювати здобуту інформацію, креативно її переформатовувати, генеруючи нові думки; бути комунікабельним, контактним, уміти працювати осібно та в команді [2, с. 10] Відповідно до педагога, як репрезентанта конкретного навчального закладу і освіти загалом, висувається низка вимог. Він має сфокусувати в собі знання, уміння, компетентності, необхідні для досягнення окресленої навчально-виховної мети, власним прикладом показувати як дійти до бажаних результатів.

XXI століття неможливо уявити без новітніх комп'ютерних технологій, інформатизації та гаджеталізації. Тому безапеляційним постає факт того, що майбутній учитель має володіти арсеналом навичок роботи з ІКТ, лавіювати серед розмаїття освітніх сайтів та обирати необхідні для досягнення мети конкретного уроку чи виховного заходу. Саме від людського фактору – готовності педагога самому навчатися, здобувати комп'ютерну грамотність – буде залежати його персональний успіх та успіх його учнів.

Науковці суголосні в тому, що основою процесу впровадження інноваційних педагогічних технологій є формування інформаційно-комунікативної (інформаційно-цифрової) компетентності учителів, викладачів, співробітників та керівників закладів освіти. Під окресленою дефініцією розуміється набір знань, умінь, навичок, пережитого